

REFERAT § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget d. 25-08-2020

Mødedato Tirsdag d. 25. august 2020 kl. 17:00

Mødested Kantinen, Prøvestensvej 52, 3000 Helsingør

Mødedeltagere Daniel Boalth Petersen, Christian Holm Donatzky (Fravær), Malthe Jacobsen, Helle Øelund, Kåre Albrechtsen, Christian Ege Jørgensen, Tobias Johan Sørensen, Claus Bo Frederiksen, Ronny Iversen, Johannes Jakobi Pedersen, Sune Grollov, Torben Lund Kudsk, Kim Dahl Eriksen (Fravær), ? -, Jacob Runge Olsen, - -

Indholdsfortegnelse

Godkendelse af dagsorden.....	3
Orientering: Velkommen.....	4
Orientering: Nye deltagere.....	5
Orientering: Tema - Bygninger.....	6
Orientering: Plan for Klima og Bæredygtighed i Helsingør Kommune 2020-2030.....	10
Drøftelse: Diskussion af udvalgsmedlemmers forslag til virkemidler.....	12
Orientering: Næste møde.....	13
Eventuelt.....	14
Godkendelse af referatet.....	15

Punkt 1: Godkendelse af dagsorden

20/9811

Sagen afgøres i:

§ 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget

Beslutninger § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget den 25-08-2020

Dagsorden godkendt uden kommentarer.

Fraværende:

Christian Holm Donatzky

Kim Dahl Eriksen

Punkt 2: Orientering: Velkommen

20/9811

Sagen afgøres i:

§ 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget

Sagsfremstilling

Velkommen v. formanden, Daniel Boalth Petersen.

Beslutninger § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget den 25-08-2020

Formanden Daniel Boalth Petersen bød velkommen og takkede de deltagende for fremmødet.

Gæst og oplægsholder Katrine Bjerre fra Synergi var blevet forhindret, derfor tog Sune Grollov (Synergi) i stedet oplægget.

Der er blevet udpeget et nyt medlem som repræsentant for Erhvervs- og industriforeningen i Helsingør, Jacob Runge Olsen.

Desuden er der kommet ny chefkonsulent i Klimasekretariatet og dermed også ny udvalgssekretær, Gitte Larsen.

Dertil var der flere afbud ved sidste udvalgs møde d. 5. marts 2020.

Fraværende:

Christian Holm Donatzky

Kim Dahl Eriksen

Punkt 3: Orientering: Nye deltagere

20/9811

Sagen afgøres i:

§ 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget

Sagsfremstilling

Kort præsentation af deltagerne/nye deltagere.

Nye deltagere i udvalget

Jacob Runge Olsen fra Erhvervs- og industriforeningen

Helle Øelund, Danmarks Naturfredningsforening

Torben Lund Kudsk, FDM

Ronnie Iversen, Fagbevægelsens Hovedorganisation

Tobias Johan Sørensen, CONCITO

Ny udvalgssekretær

Gitte Larsen, Klimasekretariatet, Helsingør Kommune

Beslutninger § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget den 25-08-2020

Alle nye deltagere og nye ansigter præsenterede sig kort med navn og organisation.

Fraværende:

Christian Holm Donatzky

Kim Dahl Eriksen

Punkt 4: Orientering: Tema - Bygninger

20/9811

Sagen afgøres i:

§ 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget

Sagsfremstilling

Tema: Bygninger.

Der er et stort samfunds- og brugerøkonomiske potentiale for energibesparelser i bygninger i Danmark. Målet i Plan for klima og bæredygtighed er ”- at energiforbruget i alle bygninger samlet er reduceret med mindst 10% i 2030.”

Line Nørmark og Katrine Bjerre vil inspirere Klimaudvalget til drøftelse af virkemidler, der med fordel kan taget i anvendelse, når Helsingør Kommune skal arbejde aktivt for øget energibesparelsen i såvel private boliger som i egne offentlige bygninger.

Line Nørmark, Bygningsingeniør og partner i Transition: Analyse af energimærkede /ikke energimærkede boliger og erhvervsbygninger i Helsingør Kommune:

Katrine Bjerre, direktør for SYNERGI: Bygninger, klima og virkemidler. Synergis forslag med henblik på private såvel som offentlige bygninger.

Beslutninger § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget den 25-08-2020

Line Nørmark, Bygningsingeniør og partner hos Transition Aps præsenterede en ny analyse af energimærkede/ikke energimærkede boliger i Helsingør Kommune.

Line Nørmark fortalte kort om Transition det de overordnet set arbejder med. Herunder et nyt område, som Transition har taget til sig: nemlig grøn mobilitet. Hele klimadagsordenen er ifølge Transitions erfaringer kommet mere i den private boligejers bevidsthed og transportvaner ligger i naturlig forlængelse af at tale om energitjek ude hos boligejerne. Det handler ikke længere kun om økonomien for boligejerne, men også om klimaet.

Transition har udarbejdet en analyse om energimærker og fossile brændsler i Helsingør Kommunes bygningsmasse. Analysen består af fire analysedele: energimærkede boliger, energimærkede virksomheder, ikke-energimærkede bygninger og vurdering af aktive olie- og gasfyr.

Analyserne er udarbejdet på baggrund af data fra hhv. EMO-databasen, BBR registeret, kommunens egen data og Skorstensfejerlauget (SFL).

Resultatet af analysen af energimærkede boliger viser, at energimærkerne ligger nogenlunde som landsgennemsnittet. Der er dog en del flere med energimærkningen A og B på landsgennemsnit, men det siger mest af alt noget om, at der ikke er mange bygninger opført efter 2010 i Helsingør Kommune. Den største del af husene i Helsingør Kommune ligger i energimærke C, D og E. Der er en stor del af disse energimærker, som fordeler sig på huse bygget i 1950'erne og på til 1980'erne. Disse år blev der ikke stillet ret store krav til isolering af bygninger.

De nuværende energimærker står til at have en forholdsvis stort potentiale for at forbedre energimærket, alene ved at lave de mest rentable energiforbedringsforslag, som ligger i energimærkningen.

De forslag der er de typiske i energimærkningen er loftisolering, vinduer, hulmursisolering, hvoraf loftisolering er et af de forslag der bliver stillet oftest. Her vil der også være store potentielle besparelser, ud over fordele som øget komfort og forbedret indeklima.

Der er også et stort potentiale i at få udskiftet vinduer, men for at realisere det potentiale bør Non Energy Benefits fremhæves.

Der er en stor del af energimærkerne som er næsten 10 år gamle. Det må derfor formodes, at der er en stor andel som har gennemført tiltag som loft- og hulmursisolering i dag.

Transition pointerer, at der bør være fokus på boliger med energimærke C og nedefter, da det er her man ser markant flere rentable tiltag og potentialer for at forbedre energimærket.

Resultatet af analysen af energimærkede virksomheder viser, at Helsingør Kommune ligger lidt anderledes end resten af landet. Det kan skyldes, at der ikke er krav til virksomheder om, at blive energimærket. Derfor er der ikke særlig mange. Det er primært hoteller og restauranter mv. som har energimærke.

Belysning er noget der betyder meget for virksomheder, grundet de typisk store erhvervslokaler, som står med tændt lys hele ugen. Og det er her, der vil kunne være store samlede besparelser at hente. Dog er virksomhederne mest interesserede i tiltag, som har betalt sig tilbage allerede efter 5-10 år. Det er en generel tendens hos virksomheder, at det skal være rentabelt på kortere sigt.

Analysen af de ikke-energimærkede bygninger er lavet på baggrund af en algoritme baseret på den generelle fordel af energimærker. Det skyldes at der ikke er særlig meget data på dette område. Algoritmen giver en 70% sandsynlighed for, at bygningerne ligger hele nede i E-D klassen. Det skyldes primært, at de med højere energimærker har været bygget senere, og derfor også med krav om, at få energimærkningsrapport. De få høje kategorier som alligevel ses for de ikke-energimærkede bygninger, er ældre bygninger som er blevet renoveret.

Line Nørmark og Transition mener, at der bør være et stort fokus på de ikke-energimærkede bygninger, netop fordi en stor gruppe af disse aldrig har modtaget en energimærkningsrapport, hvori der fremgår forslag til forbedringer. Der kan bruges indsigter fra andre energimærkeanalyser, men konkret rådgivning vil give større indsigt og værdi.

Analysen af olie- og gasfyr i Helsingør Kommune viser først og fremmest, at der er rigtig mange naturgasfyr. Line Nørmark henviser derfor til, at kommunen bør starte med at lægge data for, hvor naturgasfyrene er placeret sammen med muligheden for at få fjernvarme i stedet. Disse skal konverteres først.

Afslutningsvis introducerede Line Nørmark det online data platform 'Power BI', hvori den data der er brugt til analysen er samlet. Denne platform kan kommunen benytte til at visualisere og analysere den indsamlede data.

Spørgsmål, kommentarer og diskussion

Spørgsmålene fra deltagerne undervejs ledte bl.a. til en snak om, hvad Line Nørmark anbefaler at kommunen gør politisk. Line Nørmark pointerede, at der er vigtigt

- at boligejerne ikke føler sig snydt for tilskud
- at håndværkede klædes godt på til opgaven
- at boligejerne føler sig trygge og får hjælp til at få overblik over tilskudsordningerne

Derudover blev der talt om udfordringen omkring omkostningerne ved at investere i en varmepumpe, fremfor at købe et nyt naturgasfyr, som desværre oftest er det der er det billigste alternativ for forbrugeren.

Sune Grollov, repræsentant for Synergi (som ”step in” for Katrine Bjerre) indledte med en kort introduktion til hvem Synergi er, deres overordnede mål og hvad og hvem de hovedsageligt arbejder på og med. Herunder bl.a. ESCO-modeller.

Sune Grollov gav en indflyvning i Danmarks overordnede udfordringer ifm. den grønne omstilling vi står midt i. Ea Energianalyse samt Klimarådet har lavet analyser baseret på en samfundsøkonomisk betragtning og de afledte positive effekter. Herunder besparelser og forbedret indeklime. Sidstnævnte gør en mærkbar forskel på Danmarks sundhedsregning. Denne menneskelige dimension er ofte glemt, men utrolig væsentligt for både sundhed, effektivitet, indlæring og trivsel.

Klimarådets analyse viser, at det særligt er energirenovering af boliger og energieffektivitet, som vil være de bedste og mest markante værktøjer, hvis vi vil sikre, at den grønne omstillinger bliver en god samfundsmæssig investering.

Synergi har kigget på Helsingør Kommunes Plan for klima og bæredygtighed 2020-2030 og roser de initiativer, som er fremlagt under det overordnede energisparemål om, at energiforbruget i alle bygninger samlet set skal reduceres med mindst 10% i 2030.

Sune Grollov pointerede, at det er helt afgørende at kommunen sikrer at borgerne har den viden der skal til for at de kan ændre adfærd. Herunder nævnes tiltag som:

- tilbyde informationsmateriale om energirenoveringspotentialer
- invitere til informationsmøder
- styrke forholdet og tilliden mellem kommune, borgere og håndværkere
- give tilskud til energitjek

Særligt i den offentlige sektor er der store potentialer for varmebesparelser. En analyse af Ea Energianalyse har estimeret, at der kan findes årlige besparelser på skoler, alene gennem indeklimeforbedringer.

Synergi fremlagde en række forslag til fremme af energirenovering på slides. Herunder bl.a.:

- Krav om energibesparelser i alle offentlige bygninger
- Fritag energirenoveringer fra anlægsloftet
- Krav til udlejning
- Indeklima i energimærket og øget information til borgere

Spørgsmål, kommentarer og diskussion

Der var interesse blandt deltagerne for, at se nogle eksempler på styrke forholdet mellem borger og håndværkere i kommunen. Sune Grollov sender et eksempel på en informationskampagne senere.

Det blev nævnt, at det er helt afgørende, at kommunen sideløbende med kampagner og rådgivning til energirenovering også får information om, hvordan og hvor meget man skal lufte ud. Idet det har mindst lige så stor betydning for, hvordan indeklimaet er i bygninger.

Fraværende:

Christian Holm Donatzky

Kim Dahl Eriksen

Bilag

Virkemiddelkatalog skitse

Fossile brændsler og energimærker ved Transition vist på mødet den 25 aug 2020.pdf

Præsentation Energieffektiv DK ved Synergi vist på mødet 28 aug 2020.pdf

Punkt 5: Orientering: Plan for Klima og Bæredygtighed i Helsingør Kommune 2020-2030

20/9811

Sagen afgøres i:

§ 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget

Sagsfremstilling

Plan for Klima og Bæredygtighed i Helsingør Kommune 2020-2030

- Kort introduktion til planen v. Gitte Larsen

Beslutninger § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget den 25-08-2020

Helsingør Kommune har ført en aktiv klimapolitik igennem mere end 10 år. Med den nye Plan for Klima- og Bæredygtighed 2020-2030 (dec. 2019) styrker Helsingør Kommune sin indsats for at reducere udledningen af drivhusgasser. Vi vil samtidig sikre, at vi har en varieret natur, træffe bæredygtige valg og forberede os på fremtidens klimaforandringer. Det overordnede mål for klimaindsatsen er at nedbringe CO₂-udledningen til 1,7 tons pr borger pr år i 2030 og blive CO₂-neutral i 2045.

Helsingør Kommunes Plan for klima og bæredygtighed 2020-2030 understøtter visionen om en bæredygtig kommune, hvor vi sammen skaber rammerne for et godt liv og samtidig opnår CO₂-neutralitet i 2045. Planen består af i alt 11 delmål. De 8 retter sig mod alle borgere i kommunen, mens de 3 sidste handler om kommunen som virksomhed.

Gitte Larsen gav et indblik i Helsingør Kommunes økonomiske råderum til at implementere klimaplanen. Der er sikret økonomi i form af en klima- og bæredygtighedspulje for de kommende 4 år (hvoraf år 1 er i år 2020). Der er sikret 1,7 mio. i 2020 og fra 2021 er der 3,2 mio. kr. til rådighed årligt. Disse ressourcer fremlægges for By-, Plan- og Miljøudvalget i etårige aktivitetsplaner i 1. kvartal hvert år.

Gitte Larsen introducerede den seneste CO₂-opgørelse for kommunen som geografisk område. Denne indikerer, at vi er godt på vej mod målene. Der er sket en CO₂-reduktion på 51% i forhold til 2008. Dertil fik deltagerne et indblik i reduktionsstien frem mod 2030 og 2045, hvori det fremgår, at de tre områder kommunen skal arbejde særligt med at få omstillet er:

- fjernvarme
- el-produktion og
- transport

Spørgsmål, kommentarer og diskussion

Det blev stillet spørgsmål om, hvorvidt kommunen opfatter flis/biomasse som CO₂-neutralt. Det klare svar fra både Gitte Larsen (Klimasekretariatet) og Claus Bo Frederiksen (Forsyning Helsingør) er, at flis/biomasse er hele tiden tænkt som en midlertidig løsning på vejen til fjernvarme baseret på vedvarende energi.

Michael Christensen (Centerchef, Økonomi og Ejendomme) pointerede at Helsingør Kommune ikke har særlig mange bygninger fra efter 2010. Derudover, at der er lavet flere analyser af indeklimaet på skolerne i kommunen. Konklusionen er, at de steder der er ventilation er de bedste. Det er derfor målet, at der skal laves ventilationssystemer flere steder.

Fraværende:

Christian Holm Donatzky

Kim Dahl Eriksen

Bilag

Plan for klima og bæredygtighed præsentation møde 25 august 2020 Klimaudvalget.pdf

Punkt 6: Drøftelse: Diskussion af udvalgsmedlemmers forslag til virkemidler

20/9811

Sagen afgøres i:

§ 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget

Sagsfremstilling

På mødet den 5. marts 2020, blev skabelon til et virkemiddelkatalog præsenteret og drøftet.

Når udvalget foreslår virkemidler, vil administrationen forsøge at udfylde skemaet med svar, til dels baseret på input fra udvalgets medlemmer.

Diskussion af udvalgsmedlemmers forslag til virkemidler.

Beslutninger § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget den 25-08-2020

Deltagerne startede med at summe i ca. 5 minutter ved bordene. Derefter var der drøftelser og ideer på tværs.

Formanden opfordrer medlemmerne af klimaudvalget til løbende at sende virkemiddelforslag til klimasekretariatet.

Diskussionerne mundede ud i forslag til virkemidler som ses af bilag.

Fraværende:

Christian Holm Donatzky

Kim Dahl Eriksen

Bilag

Bestillinger til virkemiddelkataloget 25082020

Punkt 7: Orientering: Næste møde

20/9811

Sagen afgøres i:

§ 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget

Sagsfremstilling

Næste møde i udvalget afholdes 1. oktober 2020 og temaet er Transport.

Beslutninger § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget den 25-08-2020

Ingen indvendinger

Fraværende:

Christian Holm Donatzky

Kim Dahl Eriksen

Punkt 8: Eventuelt

20/9811

Sagen afgøres i:

§ 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget

Beslutninger § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget den 25-08-2020

Ingen bemærkninger.

Fraværende:

Christian Holm Donatzky

Kim Dahl Eriksen

Punkt 9: Godkendelse af referatet

20/9811

Sagen afgøres i:

§ 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget

Indstilling

Referatet fremsendes efterfølgende til godkendelse.

Beslutninger § 17 stk. 4 udvalg - Klimaudvalget den 25-08-2020

Referatet godkendt uden bemærkninger fra udvalget, efter mulighed for kommentering fra 8.-15. september 2020.

Fraværende:

Christian Holm Donatzky

Kim Dahl Eriksen